

KUTSESTANDARD

Pottsepp-sell, tase 3

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Pottsepp-sell, tase 3	3

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Pottsepa peamised tööülesanded on tahkeküttesüsteemi ja selle osade ehitamine ja lammutamine, paigaldamine, renoveerimine ja muutmine.

Pottsepp-sell, tase 3 teeb kõrgema taseme pottsepa juhendamisel tahkekütteseadmete ja korstnasüsteemide, tootjavastutusega valmiskütteseadmete ja korstnasüsteemide ehitus- ja lammutustöid, renoveerib ja muudab neid. Pottsepp-sell, tase 3 juhendab oma töös pottseppade kutse-eetika koodeksist (Lisa 1 – pottsepa kutse-eetika). Ta lähtub tööde tegemisel kehtivatest õigusaktidest ning muudest asjakohastest juhenditest ja normdokumentidest (EVS 812-3 Ehitiste tuleohutus Osa 3: Küttesüsteemid, EVS-EN 15544 jms).

Pottsepa töö nõuab füüsilist vastupidavust ja head tervist, kuna see hõlmab raskete materjalide tõstmist ning sageli tuleb töötada kõrgustes ja erinevates keskkonnatingimustes. Töörütm võib olla kiire ja pingeline, sõltuvalt tellimuste mahust ja iseloomust.

Töö toimub paindliku graafiku alusel ja vastavalt tööandja või kliendi nõuetele võib see hõlmata töötamist öhtuti, pühade ajal või isegi puhkepäevadel. Pottsepp peab rangelt järgima tööohutuse eeskirju, kuna töökeskkond kujutab endast suurendatud vigastuste riski. Peamisteks riskiteguriteks on tolm, lenduvad keemilised ühendid, müra, temperatuuri kõikumised ja tuuletõmbus. Seetõttu on hädavajalik kasutada kaitseriietust ja -vahendeid.

Pottsepa peamised töövahendid on mitmesugused käsitööriistad (kellud, müürihaamid jne), mõõteriistad (mõõdulindid, loodid, nivelliirid jne), elektrilised seadmed (lõikurid, segumasinad jne), tõsteseadmed ja -vahendid (tõstukid jne), märkimisvahendid.

Pottsepa kutsealal on lisaks pottsepp-sell, tase 3 kutsele pottsepp, tase 4 ja pottseppmeister, tase 5 kutsed. Kui kolmanda taseme pottsepp-selli ülesanded hõlmavad tahkekütteseadmete ja korstnasüsteemide ehitamist, lammutamist, renoveerimist ja muutmist vastavalt juhendaja suunistele, siis alates neljandast kutsetasemest töötab pottsepp iseseisvalt. Lisaks 3. taseme pottsepp-selli ülesannetele kavandab 4. taseme pottsepp tahkeküttesüsteemi, koostab kavandist või projektist lähtudes vajalikud töö- ja paigaldusjoonised ning tehnilise dokumentatsiooni, ning nõustab kliente küttesüsteemi valiku ja kasutamise osas. Neljanda taseme pottsepp suudab ka juhendada ja õpetada madalama taseme pottseppa. Pottseppmeister, tase 5 on pika erialase töökogemusega spetsialist, kelle ülesannete hulka kuulub lisaks 4. taseme pottsepa ülesannetele lokaalsete tahkeküttesüsteemide projekteerimine ja nende koosmõju analüüsimine teiste hoone kütte- ja ventilatsioonisüsteemidega. Spetsialiseerumisel saab 5. taseme pottsepp vastavalt anda ka eksperthinnanguid või restaureerida kütteseadmeid.

* Lokaalne tahkeküttesüsteem käesoleva kutsestandardi tähenduses on hoone kütmise lahendus, mis ei ole kaugküte kaugkütteseaduse mõistes.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Ehitatava ja/või paigaldatava tahkeküttesüsteemi või selle osa(de) kavandamine
- A.2.2 Tootjavastutusega küttesüsteemi või selle osade paigaldamine
- A.2.3 Eritellimusel tahkeküttesüsteemi ehitamine
- A.2.4 Eritellimusel tahkekütteseadme või -süsteemi lammutamine, renoveerimine või muutmine

A.3 Kutsealane ettevalmistus

3. taseme pottsepp-sellil on erialane kutseharidus või erialase praktilise töö kogemus ja läbitud erialased täienduskoolitused.

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Pottsepp-sell

A.5 Regulaatsioonid kutsealal tegutsemiseks

Tuleohutuseseaduse kohaselt võib tahkekütusel töötava ahju, kamina, pliidi või muu kütteseadme ning korstna ja ühenduslööri kutse- ja majandustegevusena ehitada või paigaldada pädev isik, kellel on pottsepa kutsetunnistus*. Sama seaduse kohaselt peab küttesüsteemi kütteseadme, korstna ja ühenduslööri nõuetele vastavuse eksperthinnangu koostajal olema pottseppmeister, tase 5 kutsetunnistus (pottseppmeister, tase 5 standardi käesoleva versiooni kohaselt vastab sellele spetsialiseerumine pottseppmeister-ekspert, tase 5**). Muinsuskaitseeseaduse kohaselt peab muinsuskaitsevaldkonnas nagu mälestise ning maailmapärandi objektile asuva ehitise (sh küttekolde ja korstna konserveerimine ja restaureerimine***) konserveerimine ja restaureerimise ehitusprojekti või tegevuskava koostamine või sellise ehitise konserveerimine ja restaureerimine tegutsejal olema vastavat kvalifikatsiooni tõendav kutsetunnistus, mille kutsestandard sisaldab muinsuskaitsealast pädevust või muinsuskaitseeseaduse alusel väljastatud pädevustunnistus.

Ehitusseadustiku kohaselt, kui ettevõtja ja pädev isik pakuvad majandustegevuse korras selle seadustiku § 24 lõikes 2 nimetatud tegevusalal oma teenuseid ning tegutsevad, peab ettevõtja vastutusel ja heaks tegutseva pädeva isiku kvalifikatsioon olema tõendatud samuti kutseeseaduse kohase kutsega. Pottsepa kutsega on seotud tegevusalaks on tahkekütusel töötava kütteseadme ning korstna ja ühenduslööri ehitamine ja paigaldamine.

Pottsepp-sell, tase 3 kutsega ei saa tõendada nimetatud seadustes nõutavat pädevust. Pottsepp-sell, tase 3 töötab kõrgema kutsetasemega pottsepa juhendamisel ja vastutusel.

*Ühe korteriga elamus ja selle teenindamiseks vajalikus hoones või kuni 60-ruutmeetrise ehitisealuse pinnaga ja kuni viie meetri kõrguses muus hoones võib enda tarbeks ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslööri ehitada või paigaldada ka pottsepa kutsetunnistusega isik, järgides küttesüsteemi ehitamise nõudeid.

** Kuni käesoleva standardi versiooni jõustumiseni kuulus küttesüsteemile või selle osale eksperthinnangu andmise kompetents kutse pottseppmeister, tase 5 kohustuslike kompetentside hulka, mistõttu pidi taotleja kutse saamiseks selle kompetentsi olemasolu tõendama. Käesoleva standardi versiooni kohaselt ei ole küttesüsteemile või selle osale eksperthinnangu andmise kompetents enam kohustuslik, vaid kuulub spetsialiseerumisega seotud kompetentside hulka. Seetõttu peab isik, kellele on antud kutse käesoleva standardi alusel, küttesüsteemile või selle osale eksperthinnangu andmiseks omama kutse pottseppmeister, tase 5 spetsialiseerumisega seotud kutset pottseppmeister-ekspert, tase 5.

*** Kütteseadme restaureerimine on üks Pottseppmeister-restauraator, tase 5 kompetentsidest.

A.6 Tulevikuoskused

Pottsepa tulevikuoskused on järjest enam seotud ehitusprotsessi tervikliku mõistmise ja selle jätkusuutlikkusega. Tähtsustatakse ehitusprotsessi terviklikku tsüklit alates kohaliku tooraine ja ressursside kasutamisest kuni konstruktsioonide utiliseerimiseni, pöörates erilist tähelepanu nende ökoloogilisele keskkonnamõjule ja ressursside säästvale kasutamisele. Oluliseks muutub rohemajanduse põhimõtete rakendamine ehituses, energiatõhususe nõuetega arvestamine, jäätmete korrektne sorteerimine ja saastatuse ärahoidmine, et tagada ressursside maksimaalne ringlussevõtt.

Tehnoloogilise ja digitaalse arengu tõttu suureneb vajadus oskuste järele, mis hõlmavad jooniste, sh digitaaljooniste, lugemist ning erialaste veebi- ja nutiseadmete rakenduste kasutamist. Lisaks vajavad kombineeritud kütteseadmete kasutuselevõtt ja nende ühendamine kütte, elektri, ventilatsiooni ning vee süsteemidega kvalifikatsioonide ümbermõtestamist.

Ka tulevikus on pottsepa jaoks oluline käeline osavus, sotsiaalsed kompetentsid ja infopädevus, mida toetavad pottsepa isiksuseomadused ja pädevused, mis aitavad juhtida tema karjääri ja professionaalset arengut.

B-osa KOMPETENTUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse pottsepp-sell, tase 3 üldoskustest B.2 ja kohustuslikest kompetentsidest B.3.1-B.3.4.

Kutse pottsepp-sell, tase 3 saamiseks tuleb taotlejal tõendada üldoskused ja kõik kohustuslikud kompetentsid.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Nõuded kutse taotlemisel

- a) Erialase kutseõppe tasemeõppe õppekava läbimine täies mahus, sh praktika (vahetult kutseõppe lõpetajad) või
- b) Erialase kutsehariduse tasemeõppe õppekava läbimine viimase 5 aasta jooksul, sh edukalt läbitud ettevõttepraktika pottsepatööl 208 akadeemilist tundi pottsepp, tase 4 või pottsepp-meister, tase 5 juhendamisel või
- c) Põhiharidus ja:
 - Kutse kompetentsusnõuetega seotud koolitus(t)e läbimine mahus vähemalt 180h akad tundi viimase 5 aasta jooksul
 - Tõendatud juhendatud osalemine vähemalt 5 küttesüsteemi ehitamises/paigaldamises (vähemalt kaks erinevat tüüpi küttesüsteemi või selle osa)
 - Vähemalt ühe aastane töökogemus pottsepatööl pottsepp, tase 4 või pottsepp-meister, tase 5 juhendamisel

Nõuded kutse taastõendamisel

- a) Pottsepp-sell, tase 3 kutsetunnistus, mille kehtivuse lõppemisest ei ole möödunud enam kui 18 kuud
- b) Tõendatud juhendatud osalemine vähemalt 5 küttesüsteemi ehitamises/paigaldamises (vähemalt kaks erinevat tüüpi küttesüsteemi või selle osa)
- c) Kutse kompetentsusnõuetega seotud koolitus(t)e läbimine mahus vähemalt 50 akadeemilist tundi viimase 5 aasta jooksul

B.2 Pottsepp-sell, tase 3 üldoskused

Mõtlemisoskused

1. Kriitiline mõtlemine - Hindab teavet ja planeerib tööks vajalikud sammud juhendaja abiga. Märkab tavapäraseid probleeme, analüüsib lihtsamaid põhjuseid ja pakub juhendamise toel lahendusi, lähtudes tööeesmärkidest ja ohutusnõuetest.
2. Ruumiline mõtlemine - Tajub esemete ja ruumi mõõtmeid ning nende omavahelisi seoseid. Hinnates küttesüsteemide sobivust etteantud plaanidele, järgib juhendaja juhiseid tagamaks töö täpsust ja funktsionaalsust.

Enesejuhtimisoskused

3. Väärtustest lähtumine - Juhindub oma töös ja kutsealases tegevuses pottseppade kutse-eetika koodeksist ja heast ehitustavast.
4. Täpne töötamine - Teostab täpsust nõudvaid toiminguid iseseisvalt tavapärastes olukordades, järgides etteantud juhiseid ja nõudeid. Tagab, et töö tulemused vastavad juhendaja ootustele ja on vigadeta.
5. Kohusetundlik töötamine - Täidab oma tööülesandeid õigeaegselt ja hoolikalt, vastutades nende tulemuste eest. Näitab üles vastutust ja usaldusväärsust, järgides kokkuleppeid ja tööreegleid.
6. Ohutusnõuete järgimine - Kasutab ohutuid ergonoomilisi töövõtteid ja isikukaitsevahendeid korrektselt, järgides juhendaja juhiseid.
7. Füüsilise koormusega toimetulek - Talub tööks vajalikku füüsilist koormust, kasutab ergonoomilisi töövõtteid juhendamisel.
8. Keskkonnahoidlik käitumine - Kasutab materjale ja seadmeid säästvalt, sorteerib töö käigus tekkivaid jäätmeid, järgides juhendaja juhiseid ressursisäästlikkuse tagamiseks.
9. Erialane enesearendamine - Hindab oma teadmisi ja oskusi juhendaja tagasiside abil. On valmis õppima uusi töövõtteid ja rakendama neid töökohustuste täitmisel.

Lävimisoskused

10. Suhtluse kohandamine - Suhtleb selgelt ja viisakalt klientide, juhendajate ja kolleegidega. Kohandab oma suhtlemisstiili vastavalt tööalastele olukordadele ning suudab edastada teavet ja küsimusi lihtsates töö olukordades.

11. Digipädevus - Kasutab igapäevaselt arvutit järgmistel tasemetel (Lisa 1 – digipädevuste enesehindamise skaala):
 Infotöötlus - Kasutab lihtsaid otsinguid ja töötleb etteantud teavet.
 Kommunikatsioon ja sisulooime - Koostab ja jagab lihtsaid tööalaseid dokumente juhendaja suunamisel. Ohutus ja probleemilahendus - Järgib digiturvalisuse põhimõtteid ning lahendab algtasemel tehnilisi probleeme juhendamise abil.

B.3 Kompetentsid

B.3.1 Ehitatava ja/või paigaldatava tahkeküttesüsteemi või selle osa(de) kavandamine

EKR tase 3

Tegevusnäitajad

1. Arvutab kõrgema taseme pottsepa juhendamisel välja hoone või hoone osa ligikaudse soojavajaduse, lähtudes hoone ja/või ruumi kasutamise ja asukoha eripärast ning energiatõhususe miinimumnõuetest.
2. Arvutab kõrgema taseme pottsepa juhendamisel tahkekütteseadme soojustehnilised näitajad ja põlemisõhu vajaduse, lähtudes kehtivatest juhendmaterjalidest.
3. Arvutab vahetust tööülesandest lähtudes välja tööks vajaminevate materjalide mahud.

Teadmised:

- 1) klienditeeninduse põhimõtted;
- 2) soojustehnika küttesüsteemiga seonduvad mõisted, põhimõtted;
- 3) tehnilise joonestamise alused, tööjooniste tingmärgid;
- 4) EVS 812-3, EVS EN 15544 ja muud asjakohased juhendmaterjalid;
- 5) energiatõhususe põhimõtted, energiatõhususe miinimumnõuded;
- 6) ligikaudse soojavajaduse arvutamise alused;
- 7) põlemisõhu vajaduse arvutamise alused;
- 8) ehitamise alused;
- 9) pottsepatöödel kasutatavad ehitusmaterjalid, nende omadused ja kasutusala;
- 10) ehitusalased alusteadmised.

B.3.2 Tootjavastutusega tahkeküttesüsteemi või selle osade paigaldamine

EKR tase 3

Tegevusnäitajad

1. Tutvub juhendaja esitatud tööjoonistega ja -ülesandega; valmistab endale oma tööloigu piires ette nõuetekohase töökoha; komplekteerib vastavalt antud tööülesandele vajalikud tööriistad ja -vahendid, materjalid ja lisatarvikud; veendub isikukaitsevahendite olemasolus.
2. Valmistab kõrgema taseme pottsepa juhendamisel ette nõuetekohase aluse tahkeküttesüsteemi paigaldamiseks.
3. Paigaldab kõrgema taseme pottsepa juhendamisel tootjavastutusega tahkeküttesüsteemi lähtudes antud tööjoonisest, seadme tootja poolt koostatud paigaldus- ja kasutusjuhendist ning kehtivatest tuleohutusnõuetest.
4. Teeb juhendamisel ja vastavalt etteantud tööülesandele tootjavastutusega tahkeküttesüsteemi renoveerimistöid, järgides tuleohutusnõudeid ning head ehitustava.

Teadmised:

- 1) tööturvishoiu ja tööohutuse nõuded;
- 2) pottsepatöödega seonduvad tuleohutusnõuded;
- 3) tööjoonised, tingmärgid;
- 4) betoonkonstruktsioonide valmistamise alused;
- 5) enamlevinud Isolatsioonimaterjalid;
- 6) tootjavastutusega küttesüsteemid ja nende osad ning nende paigaldamisel kasutatavad enamlevinud materjalid;
- 7) pottsepatöödel kasutatavad mehaanilised ja elektrilised tööriistad ning muud abivahendid.

B.3.3 Eritellimusel tahkeküttesüsteemi ehitamine

EKR tase 3

Tegevusnäitajad

1. Tutvub kõrgema taseme pottsepa juhendamisel esitatud tööjoonistega ja -ülesandega; valmistab endale oma tööloigu piires ette nõuetekohase töökoha; komplekteerib vastavalt antud tööülesandele vajalikud tööriistad ja -vahendid, materjalid ja lisatarvikud; veendub isikukaitsevahendite olemasolus.
2. Valmistab kõrgema taseme pottsepa juhendamisel ette nõuetekohase aluse tahkeküttesüsteemi paigaldamiseks.
3. Ehitab kõrgema taseme pottsepa juhendamisel ja vastavalt etteantud tööjoonisele tahkekütteseadme (nt tellisahi, plekk-kestahi, pliit jne), järgides kehtivaid tuleohutusnõudeid ja head ehitustava.

4. Ehitab kõrgema taseme pottsepa juhendamisel, vastavalt etteantud tööjoonisele ja kehtivatele tuleohutusnõuetele korstna ja ühenduslõõri.

5. Viimistleb juhendamisel ja vastavalt etteantud tööjoonisele kütteseadme.

Teadmised:

- 1) töötervishoiu ja tööohutuse nõuded;
- 2) pottsepatöödega seonduvad tuleohutusnõuded;
- 3) tööjoonised, tingmärgid;
- 4) tööks vajalike mõõtevahendite tundmine
- 4) betoonkonstruktsioonide valmistamise alused;
- 5) enamlevinud hüdro- ja soojusisolatsioonimaterjalid;
- 6) pottsepatöödel kasutatavad enamlevinud ehitusmaterjalid;
- 7) pottsepatöödel kasutatavad mehaanilised ja elektrilised tööriistad ja muud abivahendid;
- 8) tahkeküttesüsteemid ja nende osad.

B.3.4 Eritellimusel tahkekütteseadme või -süsteemi lammutamine, renoveerimine või muutmine

EKR tase 3

Tegevusnäitajad

1. Teeb kõrgema taseme pottsepa juhendamisel ja etteantud tööülesandest lähtudes tahkekütteseadme lammutustöid.
2. Teeb kõrgema taseme pottsepa juhendamisel ja vastavalt etteantud tööülesandele küttesüsteemile või selle osadele renoveerimistöid, järgides kehtivaid tuleohutusnõudeid ning head ehitustava.
3. Teeb kõrgema taseme pottsepa juhendamisel ja vastavalt etteantud tööülesandele küttesüsteemile või selle osadele muutmiseiga seotud töid, järgides kehtivaid tuleohutusnõudeid ning head ehitustava.

Teadmised:

- 1) töötervishoiu ja tööohutuse nõuded;
- 2) pottsepatöödega seonduvad tuleohutusnõuded;
- 3) tööjoonised, tingmärgid;
- 4) pottsepatöödel kasutatavad enamlevinud ehitusmaterjalid, nende omadused ja kasutusala, nõuded utiliseerimisele;
- 5) pottsepatöödel kasutatavad mehaanilised ja elektrilised tööriistad ja muud abivahendid;
- 6) tahkeküttesüsteemid ja nende osad.

C-osa **ÜLDTEAVE JA LISAD**

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	22-14022025-1.1/7k
2. Kutsestandardi koostajad	Tanel Määr, OÜ Koldesoojus, MTÜ Eesti Pottsepad Mati Malm, OÜ Kodu Soojaks, MTÜ Eesti Pottsepad Paul Pääso, Paul Pääso FIE, Kehtna Kutsehariduskeskus Jaanus Variku, OÜ BMI Eesti Marko Meister, OÜ Korstnapühkija, MTÜ Eesti Korstnapühkijate Koda Ivar Kohjus, Järvamaa Kutsehariduskeskus Margo Lempu, Päästeamet Väino Esken, MTÜ Eesti Pottsepad
3. Kutsestandardi kinnitaja	Arhitektuuri, Geomaatika, Ehituse ja Kinnisvara Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	57
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	14.02.2025
6. Kutsestandard kehtib kuni	13.02.2030
7. Kutsestandardi versiooni number	7

8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7314 Savi- ja portselanimeistrid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	3
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Apprentice Oven Builder, EstQF Level 3
C.3 Lisad	
Lisa 1 Pottsepa kutse-eetika	
Lisa 2 Digipädevuste enesehindamise skaala	
Lisa 3 Kasutatud mõisted	